

Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen

Correcties op de naamlijst van de Nederlandse snuitkevers (Coleoptera: Curculionoidea)

In 1993 verscheen de laatste naamlijst van de Nederlandse snuitkevers (Heijerman, 1993), een jaar later gevolgd door *Die Käfer Mitteleuropas*, Band 14 (Lohse & Lucht, 1994). In dit deel worden aanvullingen en correcties gegeven op de catalogus van Lucht (1987). Uiteraard bestaan er verschillen tussen beide lijsten. Een aantal verschillen met betrekking tot de gehanteerde taxonomische indeling zijn het gevolg van 'persoonlijke keuzes'. Daarnaast komen er in de Nederlandse naamlijst een aantal fouten en een enkele omissie voor. Twee daarvan zijn dermate ernstig dat correcties noodzakelijk zijn.

Allereerst is *Ceutorhynchus constrictus* (Marsham), die wel in ons land voorkomt, per abuis niet in de naamlijst opgenomen.

Een tweede onjuistheid is het gevolg van een verkeerde interpretatie van Thompson & Alonso-Zarazaga (1988). In de naamlijst staat *Lixomorphus algirus* (Linnaeus, 1758) vermeld als voorkomend in Nederland. De soort die in ons land voorkomt is echter een *Lixus*-soort die bekend was onder de naam *Lixus algirus* Linnaeus. Thompson & Alonso-Zarazaga (1988) hebben het typemateriaal van Linnaeus bestudeerd en ontdekt dat *L. algirus* een synoniem is van de mediterrane *Lixomorphus ocularis* (Fabricius). De Nederlandse soort is *Lixus angustatus* (Fabricius) (met dank aan Miguel Alonso-Zarazaga die me op deze fout attendeerde).

Volgens de Nederlandse lijst van 1993 bedroeg het aantal inheemse snuitkeversoorten 568. Inmiddels zijn er sinds 1993 nog 7 nieuwe soorten voor de Nederlandse fauna bijgekomen, die alle gemeld zijn in Entomolo-

gische Berichten: *Rhopalapion longirostre* Olivier, *Brachyderus lusitanicus* (Fabricius), *Bradybatus kellneri* Bach, *Ceutorhynchus ignitus* Germar, *Ceutorhynchus hampei* Ch. Brisout, *Sirocalodes mixtus* (Mulsant & Rey) en *Gymnetron asellus* (Gravenhorst). Na toevoeging van *Ceuthorhynchus constrictus* bedraagt het aantal Nederlandse snuitkeversoorten nu dus 576.

In de Nederlandse naamlijst worden zes families van de Curculionoidea (de snuitkeverachtigen) behandeld, namelijk de Curculionidae, Apionidae, Attelabidae, Urodontidae, Anthribidae en de Nemonychidae. Ook de Scolytidae en de Platypodidae worden tot de Curculionoidea gerekend, waarmee het totaal aantal in Nederland voorkomende families acht bedraagt. Recent verschenen er echter twee artikelen over de hogere classificatie van de snuitkeverachtigen. Deze nieuwe classificaties wijken nogal sterk af van de klassieke indelingen. Het werk van Thompson (1992) zet in feite de hele traditionele indeling op zijn kop: hij onderscheidt wereldwijd 16 families binnen de Curculionoidea waarvan er negen in Nederland vertegenwoordigd zijn: de Nemonychidae, Anthribidae, Urodontidae, Attelabidae, Brentidae, Rhynchophoridae, Erihniidae, Curculionidae en de Platypodidae. De Brentidae bestaan uit een groot aantal subfamilies waaronder de Nanophyinae en de Apioninae. De revisie van Kuschel (1995) is gebaseerd op een (numerieke) cladistische analyse. In zijn nieuwe classificatie worden slechts zes families onderscheiden, namelijk de Nemonychidae, Anthribidae, Belidae (niet in Nederland), Attelabidae, Brentidae en de Curculionidae. De Brentidae omvatten onder meer de Apioninae, waarbinnen twee tribi worden onderscheiden, de Apionini en de Nanophyini. De Curculionidae sensu Kuschel

omvatten zes subfamilies, te weten de Brachycerinae, Curculioninae, Rhynchophorinae, Cossoninae, Scolytinae en de Platypodiinae.

Gezien de grote verschillen tussen deze indelingen, die toch beide het resultaat zijn van een grondige en gedetailleerde analyse, lijkt het vooralsnog te vroeg om voor een definitieve classificatie te kiezen.

Literatuur

- Heijerman, Th., 1993. Naamlijst van de snuitkevers van Nederland en het omliggende gebied (Curculionoidea: Curculionidae, Apionidae, Attelabidae, Urodontidae, Anthribidae en Nemonychidae). – *Nederl. faun. Meded.* 5: 19-46.
- Kuschel, G., 1995. A phylogenetic classification of Curculionoidea to families and subfamilies. – *Mem. ent. Soc. Washington* 14: 5-33.
- Lohse, G. A. & Lucht, W. H., 1994. *Die Käfer Mitteleuropas 14, 3. Supplementband mit Katalogteil*: 1-403. Goecke & Evers, Krefeld.
- Lucht, W. H., 1987. *Die Käfer Mitteleuropas, Katalog*: 1-342. Goecke & Evers, Krefeld.
- Thompson, R. T., 1992. Observations on the morphology and classification of weevils (Coleoptera, Curculionoidea) with a key to major groups. – *J. nat. Hist.* 26: 835-891.
- Thompson R. T. & M. A. Alonso-Zarazaga, 1988. On some weevil species described by Linnaeus (Coleoptera, Curculionoidea). – *Ent. scand.* 19: 81-86.

Th. Heijerman, Tarthorst 597, 6708 HV Wageningen.

***Tetralonia macroglossa* nieuw voor de Benelux (Hymenoptera: Apidae, Anthophorinae)**

De malaisevallen in de open ENCI-groeve van de St. Pietersberg te Maastricht, gecodeerd FS 83, leveren sinds 1984 telkens weer verrassende vondsten op. Ook 1996 vormde geen uitzondering met op 6 augustus een mannetje van het in de Benelux nog niet waargenomen genus *Tetralonia*, dat in de zuidelijke helft van Europa door een groot aantal soorten vertegenwoordigd is. Schmiedeknecht (1930) geeft voor Zuid-Europa en met name het oostelijke deel informatie over het voorkomen van 14 *Tetralonia*-soorten. Westrich (1989) vermeldt

echter slechts drie soorten voor Baden-Württemberg, die daar bovendien zeldzaam zijn.

Tetralonia lijkt op het bij ons voorkomende genus *Eucera*, maar de voorvleugel heeft drie in plaats van twee cubitale cellen en de mannetjes hebben wat kortere antennes.

Aanvankelijk werd gedacht dat het exemplaar van de St. Pietersberg behoorde tot *Tetralonia salicariae* (Lepelletier), de soort die het meest noordelijk voorkomt en waarvan het vrouwtje vliegt op ter plaatse rijkelijk aanwezige kattestaart (*Lythrum* sp.). Het dier werd echter door H. Wiering gedetermineerd als *T. macroglossa* (Illiger) (= *malvae* auct.), een soort die op kaasjeskruid (*Malva* sp.) vliegt. Inderdaad komen er *Malva*-soorten in de groeve voor en bijvoorbeeld muskuskaasjeskruid (*M. moschata* L.) is er op vochtige plekken niet zeldzaam.

Dankwoord

H. Wiering wordt bedankt voor de determinatie van *Tetralonia macroglossa*.

Literatuur

- SCHMIEDEKNECHT, O., 1930. *Die Hymenopteren Nord und Mitteleuropas*: 1-1062. Fischer, Jena.
- WESTRICH, P., 1979. *Die Wildbienen Baden-Württembergs. Spezieller Teil*: 436-972. Ulmer, Stuttgart.

B. A. (V.) Lefeber, Brusselsestraat 38, 6211 PG Maastricht.

Twee nieuwe *Aprostocetus*-soorten voor de Nederlandse fauna (Hymenoptera; Chalcidoidea: Eulophidae)

De vrouwtjes van de bladkever *Pyrrhalla viburni* (Paykull) (Coleoptera: Chrysomelidae) leggen hun eieren in de nazomer en herfst in de jonge twijgen van de voedselplant Gelderse roos (*Viburnum opulus* L.). Daarbij knagen ze kleine holtes in de twijgen en na het eileggen dekken ze deze holtes weer af met fijngekauwd plantenmateriaal. De eieren overwinte-

ren en in het voorjaar komen de larven te voorschijn en gaan vreten aan de jonge bladeren van de voedselplant.

In de winter van 1995/1996 heb ik in de omgeving van Utrecht op diverse plaatsen takken van Gelderse roos met eieren van *P. viburni* verzameld. Het doel was om eventuele eiparasieten op te sporen. De in stukken geknipte takken werden, van iedere locatie afzonderlijk, binnenshuis bewaard in petri-schalen. Na enkele weken bleek dat uit de twijgen van één van de locaties een groot aantal minuscule wespjes was gekomen. Deze locatie is het park Bloeyendaal, een heempark, aan de oostkant van de stad Utrecht.

De wespjes werden door M. J. Gijswijt gedetermineerd als *Aprostocetus celtidus* (Erdős) en *A. suevius* (Walker) (Eulophidae; Tetrastichinae). Beide soorten waren nog niet eerder uit Nederland gemeld. Cox (1994) noemt *A. suevius* als eiparasiet van *P. viburni* en *A. celtidus* als eiparasiet van *P. viburni* en *Xanthogaleruca luteola* (Müller).

Dankwoord

Graag wil ik Theo Gijswijt (Ankeveen) bedanken voor de determinatie van de wespjes.

Literatuur

Cox, M. L., 1994. The Hymenoptera and Diptera parasitoids of Chrysomelidae. In: *Novel aspects of the biology of Chrysomelidae* (P. H. Jolivet, M. L. Cox & E. Petitpierre eds): 419-467. Kluwer, Dordrecht.

Ron Beenen, Marsburg 13, 3437 GN Nieuwegein.

Is er een deskundige in de zaal?

Enkele jaren geleden ontdekte ik dat een rups van de grote hermelijnvlinder (*Cerura vinula* Linnaeus) vlak voor het verpoppen een laatste keutel produceerde met een rode kleur. Er zaten nog drie rupsen in de kweekbak, die ook als laatste een, tenminste gedeeltelijk, rode keutel voortbrachten. Navraag bij kenners van insecten en kwekers van vlinders leverde geen ander antwoord dan: "nooit van gehoord". Inmiddels heb ik hetzelfde gezien bij het klein koolwitje (*Pieris rapae* Linnaeus) en het oranjepipje (*Anthocharis cardamines* Linnaeus). Een rups van de ligusterpijlstaart (*Sphinx ligustri* Linnaeus) had weliswaar geen rode, maar wel een sterk afwijkende laatste keutel: een caramelkleurige, slijmige klodder.

Tijdens de wintervergadering (kistjesdag) van de Nederlandse Entomologische Vereniging van 8 februari 1997, waar ik vroeg of iemand dit verschijnsel kende, meldde één van de aanwezigen dat Eckhard Friedrich het vermeldt bij een rups van de bruine beervlinder (*Arctia caja* Linnaeus) maar er verder geen aandacht aan besteedt. Wie kan mij over dit verschijnsel iets meer vertellen?

Bouke Bloemsma, Snippenbos 21, 1974 XW IJmuiden (tel.: 0255-511979).